

הלכות מכירה פרק ד

א. כליו שלאדם כל מקום שיש לו להניחו, קונה לו; וכיון שנעשו המטלטלין בתוך הכלי, אין אחד מהן יכול לחזור בו, והרי זה כמי שהגביהן, או כמי שהנחו בתוך ביתו. לפיכך אין כליו שלאדם קונה לו ברשות הרבים, ולא ברשות המוכר, אלא אם כן אמר לו המקנה, לך וקנה בכלי זה.

ב. וכן אם קנה הפלי תחלה והגביהו, ואחר כך הניחו שם ברשות המוכר, וחזר וקנה ממנו הפרות כיון שנעשו בתוך הכלי הזה, קנה אותם: שמפני הנאת המוכר במכירת הכלי, אינו מקפיד על מקומו.

ג. כשם שאין כליו שללוקח קונה לו ברשות מוכר כך אין כליו שלמוכר קונה ללוקח, אף על פי שהוא ברשות הלוקח.

ד. מסירה אינה קונה אלא ברשות הרבים, ובחצר שאינה שלשניהם. והמשיכה אינה קונה אלא בסמטה, או בחצר שלשניהם. וההגבהה, קונה בכל מקום. דבר הנקנה במשיכה אם היה ברשות הרבים, ומשכו לרשות היחיד או לסמטה כיון שהוציא מקצת החפץ מרשות הרבים, קנה.

ה. טעון שלפרות שהיה מנח ברשות הרבים, ומשכו הלוקח לרשותו או לסמטה, אחר שפסק הדמים קנה, אף על פי שעדין לא מדד; וכן אם מדדן הלוקח ברשות הרבים, קנה ראשון ראשון בהגבהה. היה המוכר מודד לתוך כליו שללוקח לא קנה, שאין כליו שללוקח קונה לו ברשות הרבים.

ו. היו הפרות ברשות הלוקח כיון שקבל עליו המוכר למכור קנה לוקח, ואף על פי שעדין לא מדד. היו ברשות המוכר, או ברשות שהן מפקדין אצלו לא קנה לוקח עד שיגביה הפרות, או עד שיוציאם מרשותו בשכירות מקומן וכיוצא בו כמו שבארנו.

ז. היו הפרות בסמטה או בחצר שלשניהם, ואפלו היו ברשות לוקח, והיו בתוך כליו שלמוכר, וקבל עליו המוכר למכור, והתחיל המוכר למדד לתוך כליו שלמוכר אם אמר לו כור בשלושים סלע אני מוכר לך, יכול לחזור בו ואפלו בסאה אחרונה: הואיל ועדין הפרות בכליו, ולא גמר כל המדה, וכליו שלמוכר אינו קונה ללוקח, אף על פי שהוא ברשות לוקח.

ח. ואם אמר לו כור בשלושים, סאה בסלע ראשון ראשון קנה: שפיון שפסקו הדמים על כל סאה וסאה, כל סאה שיגביה המוכר ויערה אותה נגמרה מכירתה, הואיל ואין הפרות ברשות המוכר, ולא ברשות הרבים; ואילו לא היו הפרות בכליו שלמוכר, כיון שהן ברשות לוקח, קנה משפסק ואף על פי שלא מדד, כמו שבארנו.

ט. וכן המוכר יין או שמן לחברו בסמטה או בחצר שלשניהם, או ברשות לוקח, והיתה המדה שלפסוסור עד שלא נתמלאת המדה למוכר; משנתמלאת המדה הרי הן ברשות לוקח, ואין אחד מהן יכול לחזור בו.

י. וכן פרות שהיו צבורין בסמטה או בחצר שלשניהם, והמדה אינה שלאחד מהן, והיה המוכר מודד עד שלא נתמלאת

הַמִּדָּה, הָרִי הִיא בְּרִשׁוֹת מוֹכֵר; וּמִשְׁנַתְּמִלָּאת הַמִּדָּה, הָרִי הִיא שְׁלֹלֶקֶת.

יא. הִיָּתָה הַמִּדָּה שְׁלֹא־אֶחָד מֵהֶן, וְהָיוּ בָּהּ רִשְׁמִין לִידַע חֲצִיָּה, וּשְׁלִישָׁה, וּרְבִיעֶה, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְרִשֵּׁם מִן הָרִשְׁמִים, קָנָה רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן, וְאָף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְּמִלָּאת הַמִּדָּה: שְׁכַל רִשֵּׁם מֵהֶם כִּמְדָה בְּפָנֶי עֲצָמָה שֶׁהָרִי שְׁלֹא־אֶחָד מֵהֶן הִיא הַמִּדָּה, וְהוּא סוּמָךְ עַל הָרִשְׁמִים שָׁבָה.

יב. זֶה כָּלֵל גָּדוֹל יִהְיֶה בִּידָךְ: הַקּוֹנֶה אֶת הַמִּטְלָטְלִין אִם פֶּסֶק הַדְּמִים, וְאַחֵר כֶּךָ הַגְּבִיָּה קָנָה. וְאִם הַגְּבִיָּה תַחֲלָה וְהִנִּיחַ, וְאַחֵר כֶּךָ פֶּסֶק הַדְּמִים לֹא קָנָה בְּאוֹתָהּ הַגְּבִיָּה: עַד שִׁיגְבִיָּה אַחֵר שִׁפְסַק, אוֹ יִמְשֹׁךְ דָּבָר שְׂאִין דָּרְכוֹ לְהַגְבִיָּה.

יג. הִיָּה דָּבָר הַנִּמְכָּר דָּמִיו קְצוּבִין וִידוּעִין, וְהַגְּבִיָּהוּ קָנָהוּ, אָף עַל פִּי שִׁפְסַק אַחֵר שֶׁהַגְּבִיָּה. וְהוּא הַדִּין בְּשֹׂאֵר דְּבָרִים שְׁקוּנִין בָּהֶם הַמִּטְלָטְלִין, שֶׁצָּרִיךְ לְקִנּוּת בָּהֶם אַחֵר שִׁפְסַק הַדְּמִים, אֲלֹא אִם כֵּן הָיוּ דָּמִיו קְצוּבִין, כִּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

יד. לְפִיכָךְ הַמוֹשֵׁךְ חֲמָרִים וּפּוֹעֲלִים וְהַכְּנִיסֵן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמִדָּד עַד שֶׁלֹּא פֶּסֶק הַדְּמִים אֶפְלוּ הָיָה הַלּוֹקֶת הוּא הַמוֹדֵד, אוֹ שִׁפְסַק הַדְּמִים וְאַחֵר כֶּךָ מִדָּד הַמוֹכֵר שְׁנִיָּהֶם יְכוּלִין לְחֹזֵר בָּהֶן.

טו. פֶּרֶקֶן הַלּוֹקֶת, וְהַכְּנִיסֵן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ אִם פֶּסֶק הַדְּמִים, וְאַחֵר כֶּךָ מִדָּד הַמוֹכֵר אֵין שְׁנִיָּהֶם יְכוּלִין לְחֹזֵר בָּהֶן, שֶׁהָרִי סְמָכָה דַּעְתּוֹ לְמַכֵּר. וְאִם מִדָּד עַד שֶׁלֹּא פֶּסֶק, שְׁנִיָּהֶם יְכוּלִין לְחֹזֵר בָּהֶם שֶׁהָרִי לֹא סְמָכָה דַּעְתּוֹ עַדִּין לְמַכֵּר, וְאֶפְלוּ מִדָּד הַלּוֹקֶת.

טז. הַנוֹטֵל כָּלִי מִן הָאֵמֶן עַל מְנַת לְבַקְרוֹ אִם הָיוּ דָּמִיו קְצוּבִין וְנֶאֱנָס בִּידּוֹ, חַיֵּב בְּדָמָיו: הוֹאִיל וְדָמִיו קְצוּבִין, מֵעַתָּה שֶׁהַגְּבִיָּהוּ נַעֲשֶׂה בְּרִשׁוֹתוֹ וְהוּא שִׁיגְבִיָּהֵנוּ כְּדִי לְקִנּוּת אֶת כָּלוֹ, וְיִהְיֶה אוֹתוֹ הַחֲפֵץ הַנִּמְכָּר חַבִּיב עַל הַלּוֹקֶת. אֲבָל חֲפֵץ שֶׁהַמוֹכֵר קָץ בּוֹ, וְהוּא מִבְּקֵשׁ וְרוֹדֵף לְמַכְרוֹ הָרִי הוּא בְּרִשׁוֹת הַמוֹכֵר עַד שִׁפְסַק הַדְּמִים, וְיִגְבִיָּהֵנוּ הַלּוֹקֶת אַחֵר שִׁפְסַק הַדְּמִים.

יז. אֶחָד הַמוֹשֵׁךְ אוֹ הַמְּגַבִּיָּה אוֹ הַמַּחֲזִיק בְּעֲצָמוֹ, אוֹ שֶׁאָמַר לְאַחֵר לְהַגְבִיָּה לוֹ אוֹ לְמִשְׁךְ לוֹ אוֹ לְהַחֲזִיק לוֹ הָרִי זֶה זָכָה לוֹ. וְכֵן בְּשֹׂאֵר דְּרָכֵי הַקְּנִיָּה.